

Maximalizmus, Nihilizmus vagy valami

Ma's o'son

"Csak azok vakon parancsoknak" megelémeskednek, képzelhetik, hogy nem fenyegeti őket a "tévedés" veszélye, vagy hogy sohasem vádolhatják őket "hibákkal".

... A kommunista tudja, hogy tévedhet. Mindenki tévedhet. De ami a kommunistát megkülönbözteti, az az, hogy olyan objektív kritériumokkal /a marx-lenini elmélettel/ rendelkezik, amelyek megtanítják arra, mibe kerülhet egy tévedés, lehetővé teszik sok tévedés elkerülését, s ha tévedéseket követ el, ezek felismerését és kijavítását.

A kommunista nem vak végrehajtó. Tud felelősséget vállalni, tehát vállalni azt a kockázatot, hogy i g a z a legyen, azaz /mert ez ugyanannak a dolognak a másik oldala/, hogy t é v e d j e n...

... Az olyan bíráló, amely nem nyugszik helyes elméleti elveken, nem bíráló, hanem t á m a d á s. Az olyan bíráló, amely nem teszi lehetővé a helyesbitést, nem bíráló, hanem sebészi /vagy rendőri/ b e a v a t k o z á s. Az olyan, akár fűszerte bíráló, amely nem torkollik bele ténylegesen a helyesbitésbe, nem önbíráló, hanem v a l l á s o s g y ó n á s. A marxisták-leninisták számára sem a bíráló, sem az önbíráló nem önmagáért fontos, hanem az eredmény, a helyes elvek alapján történő helyesbités miatt. Csak ily módon juthatnak előre a dolgok...

/Louis Althusser: Marx az elmélet forradalma 10.lap/

Nem könnyű válaszolni Rittersporn Gábor "Ellenvélemény" c. cikkére. Nem azért, mintha az abban felvetett gondolatokra tulságosan nehéz feladat lenne reflektálni, hanem azért, mert úgy tűnteti fel magát, mint aki pozitív irányú változást, forradalmi átalakulást akar ifjúsági mozgalmunkban, mint aki félti, óvja a KISZ-t. A válaszadást nehezíti az a körülmény is, hogy a jelenlegi KISZ vezetőségnek /amelyet a tagság nemrég választott demokratikusan újjá/ eléggé súlyos szerepet szán ebben a folyamatban, hisz szerinte mi érdemlegesen nem is tudunk, nem is akarunk tenni a problémák megoldása érdekében. Figyelembe véve azt is, hogy Rittersporn ténylegesen meglévő hibákat is ostromoz - úgy tűnhet, hogy amikor vele vitatkozunk, akkor a kényelmesség álláspontjára helyezkedve tagadni akarjuk a problémák meglétét, a hibák kijavításának szükségességét, s gátat akarunk vetni minden újítási kísérletnek. Erről szó sincs, s nemcsak azért, mert élesen visszautasítjuk ezt a bennünket sommásan elmarasztaló véleményt, hanem mindenekelőtt azért nem, mert ha valaki, akkor mi, KISZ vezetők szeretnénk a legjobban, ha mozgalmunk kigyógyulna gyermekbetegségeiből, és ezért nemcsak töprengeni, de nap mint nap tenni is kézzek vagyunk.

Az "Ellenvélemény" első része önmagában egy eléggé ködös, zavaros, néhol tárgyilagos tévedésektől sem mentes összefoglaló akar lenni korunk, társadalmunk jellemzőiről, "égető" kérdéseiről. Az egész cikk gondolatmenetét vizsgálva azonban mégis világos eme elvi alapvetés rendeltetése. Rittersporn szerint adott egy kozmosz méreteken fejlődő tudomány, ill. egy eddig soha nem tapasztalt forradalmi folyamat, s nálunk, valamint a hozzánk hasonló társadalmakban is óriási feladatok várnak megoldásra. Ehhez képest - jelentőségét tekintve - van egy mikromilliméterekkel is alig mérhető KISZ, amelyet ha feloszlattunk, senki sem venne észre, sőt "a kevés, amit eddig is csináltak, az most talán még könnyebben menne". A KISZ vezetők a szervezet megújítására, e horribilis

feladatok megoldására természetesen alkalmatlanok. A "megújulás" kezdeményezői - nyilván magára és a hozzá hasonlókra gondol - azok lehetnek, akik "megszéjtettek abból valamit, ... hogy e forrongó világ változásainak iránya, módja személy szerint tőlük is függ".

Vegyük sorra ezeket a tényezőket:

1/ Ami az elvi alapvetés első részét illeti, ez "nesze semmi, fogd meg jól" gondolatsor. Homályos és ködös /nem véletlenül van ez így/ megfogalmazása mindenféle belemagyarázásra alkalmas. Rittersporn nem ír a tőkés társadalmakban folyó osztályharorról, a nemzeti felszabadító küzdelmekről, a szocialista és a tőkés világrendszer kétségkívül forradalmi összecsapásáról, az egész tőkés világon átsöprő diákmegmozdulásokról, a vietnami nép harcáról /amelynél forradalmibbat nehéz elképzelni/ az amerikai agresszorokkal. Ő egy langyos masszával önt nyakon bennünket, ahol a forrongás "szerte a világon", "földünk számos pontján" történik, és "mindenre elszánt emberek" /?/, milliók /?/ harcolnak egy szűkebb kör /?/ uralma ellen. Hogy hol, kik, ki ellen, miért stb., arról egy szó sincsen! Értsd, ahogy akarsz. De ez még mind semmi. Ezután következik annak kifejtése, hogy: "... nem kisebb kérdés, annak megoldása vár ránk... alulfejlett /???/ termelőerőink formálják-e saját képükre termelési viszonyainkat..." A kijelentés és a kérdésfeltevés rendkívül izgalmas annál is inkább, mert erről, legalábbis én /hja, mit tesz a műveletlenség!/, még nem hallottam. Hogy termelőerőink miért, vagy mihez viszonyítva alulfejlettek, és hogy vannak olyanok, akik ezt az alulfejlett állapotot termelési viszonyaink legfőbb meghatározó erejének tudatosan vagy tudat alatt elfogadva, a kevesek uralmát ismerik el a milliók felett - ez rejtély előttem, bár van olyan gyanúm, hogy ez oltári nagy zagyvaság. Persze még lehetne szaporítani a homályos fogalmakat: "hozzánk hasonló társadalmak", vagy "miféle társadalmak is létezhetnek a mieinkhez hasonló technikai-technológiai színvonalon" stb. Talán a jóisten és Rittersporn tudná ezt megmagyarázni. Én nem bántani akarom vitapartneremet, de legalábbis érzékeltetni szeretném, hogy az az elméleti kiindulópont, melyet ő gyakorlati tézisei alapján választ, legjobban esetben is érthetetlen, bár inkább értelmetlennek tűnik. Ki tagadná, hogy eseményekben gazdag, izgalmas korban élünk. Vitán felül forradalmi az a tény, hogy növekszik a szocialista országok, a nemzetközi munkásmozgalom, a nemzeti felszabadító mozgalmak és a békeszerető milliók ereje. Tény az is, hogy a világpolitikában legalábbis három, egymástól jól elkülöníthető erővonal van. Az első, amelynek meghatározó szerepe van a világ fejlődésében, a szocialista világrendszer, a szocialista forradalom, a világ kommunista mozgalomának ereje. A második az ugynevezett harmadik világ erősoportja, amelyen belül orszagonként, népenként, világrészenként eltérőek a törekvések, de közös és alapvető jellemvonásuk, hogy a gyarmati rendszer megszüntetéséért, a neokolonializmus ellen, az önálló és független nemzeti létért, az adott országok társadalmának belső fejlődéséért küzdenek. E két tábor nagyon sok ponton találkozik az imperializmus elleni küzdelemben. A harmadik világ öme küzdelme a maga módján szintén forradalmi harc, amely a mult örökségének felszámolására, a szebb, boldogabb, szabadabb jövő felépítésére irányul. A harmadik erővonal az imperialista tábor, amelynek országában nap mint nap valamilyen formában felszínre tör a társadalmi elégedetlenség, vagy hatalmas sztrájkok, tüntetések, vagy diákmegmozdulások, ill. számos más módon jelentkező forradalmi válságok formájában. Tény az is, hogy az imperialisták agresszivitása az utóbbi időszakban fokozódott, ami az osztályharc éleződését vonta maga után nemzetközi méretekben is.

Ilyen körülmények között a szocialista tábor országaira - így hazánkra is - fokozott felelősség hárul mind a nemzetközi osztályharc frontjain, mind pedig szocialista rendszerünk építése tekintetében.

Pártunk a MSZMP VIII. kongresszusán megállapította, hogy a termelési viszonyokban döntő, szocialista irányú változás következett be, termelőerőink nagyarányú fejlődése következtében megteremtettnek mondhatjuk a szocializmus műszaki bázisát, létrejöttek a feltételek a felépítmény szocialistává válásához, ezekkedett az életszínvonal. Ennek alapján pártunk nagy és forradalmi feladatot állított népünk elé: a szocialista társadalom teljes felépítését. A IX. kongresszuson elfogadott gazdasági reform már eddig is adott, ezután még inkább ad lehetőséget termelőerőink,

szocialista gazdaságunk nagy és sokirányú fejlesztésére. Nap mint nap alsó és felső szinteken egyaránt napirendre került és kerül a szocialista demokrácia kiszélesítésének kérdése, amelyet mi már az egyetemi élet belső demokratizmusának fejlődésén is kitűnően lemérhetünk.

Ránk KISZ tagokra, bölcsészhallgatókra, leendő tanárookra, igen komoly társadalmi feladataink közül mindenekelett a kulturális forradalom kiteljesítésében való részvétel vár. Ez kétségtelenül nem kis dolog.

2/ Nézzük meg milyen megállapításokat tesz Rittersporn a KISZ-el kapcsolatban? Szerinte a KISZ célja kommunisták nevelése, a szó szoros értelmében vett kommunista értelmiség formálása. Ez alapvetően maximalista kiindulópont, még akkor is, ha ennek a célnak az elérése felbecsülhetetlen jelentőséggé lenne számunkra. Jelen körülmények között ez - egész egyszerűen irreális követelmény lenne. Az egyetemi és ehhez kapcsolódóan a KISZ munkaterveiben szerepel - megítélésem szerint kissé eltulozva - hogy a cél a kommunista szakemberképzés, a KISZ részéről pedig ennek segítése. Szerintem ilyen feladatot csak egy későbbi időpontban állíthatunk fel realisan, még akkor is, ha évről-évre egyre több - a szó nemes értelmében vett - kommunista szakember hagyja el intézményünket. Itt természetesen két dolgot kell tisztán látni:

a./ nem lehet egyenlőségjelet tenni a két célkitűzés indíttatása tekintetében, még akkor sem, ha mindkettőt talán illuzórikusnak tartjuk. Rittersporn részéről - úgy tűnik - egy tudatosan idealizált, egy helytelen elvi koncepció szerves részét képező, a jelenlegi KISZ-t lejáratni akaró, tehát végső soron deorganizáló tartalmat takaró fogalomról, míg a másik esetben egy alapvetően tisztességes, bár nem szerencsésen megfogalmazott, tartalmát tekintve egyértelmű és világos, végső soron ösztönző hatású dologokról van szó.

b./ mindez nem jelenti azt, hogy le akarnánk becsülni mindazokat a feladatokat, amelyek akár a KISZ, akár az ötéves képzési ciklus előtt állanak.

Melyek az egyetemi KISZ szervezet legfőbb feladatai?

A mi KISZ szervezetünk is politikai tömegszervezet, a párt segítője az egyetemi ifjúság nevelésében. A marxizmus-leninizmus szellemében kell nevelnie, és a szocialista társadalom építésére kell mozgósítania a fiatalokat. Képviselnie kell az ifjúságot állami és társadalmi szervezetek előtt, védenie kell az ifjúság törvényekben és rendeletekben biztosított jogait, gondoskodnia kell a KISZ tagok szabadidejének értelmes, hasznos, célszerű felhasználásáról. Ha ezt végiggondoljuk, kitűnik: nagy, szép és forradalmi feladataink vannak. KISZ tagjainktól elvárjuk a becsületes helytállást a tanulásban, az aktív közösségi tevékenységet és a szocialista erkölcs normáinak megfelelő emberi magatartást, végül nem utolsósorban az elvi, ideológiai, világnézeti szilárdságot. Magas ez a mérce? Ugy véljük: feltétlenül az, de ugyanakkor reális is egyben.

Rittersporn arra az általa felvetett kérdésre, hogy ti. : "hogyan formálja egyetemünk KISZ szervezete az előttünk álló hatalmas feladatok megoldására kész embert?", a következő választ adja: "előadásokkal, vitákkal, kampányszerű politikai akciókkal, kétkezi munkával, kulturális- és sporttevékenység szervezésével és természetesen a mozgalmi élet különböző fórumain." Az előadások szerinte tájékoztatnak - jól, rosszul -, bizonyos érdeklődést kelthetnek fel, egyébként semmire sem mozgósítanak. Azután vannak a viták, amelyek szintén nem túl érdekesek, de ha azok is, szintén nem érnek sokat, mert valaminek könnyebb vitatkozni, mint alkalmazni azt a gyakorlatban. A kampányszerű politikai akciók - csakugy, mint az előzőek - teljességgel haszontalanok. Van még persze a lankadó kedvvel végzett fizikai társadalmi munka, valamint a táncdalfesztivál és a labdarugóbajnokság hatékonyságát is majdnem elévő kulturális és sportmunka. Mindezt figyelembevétel, ha most megszűnne a KISZ, "senki sem esnék kétségbe" - állapítja meg Rittersporn.

Előljáróban csak annyit: mi nagyon komolyan számbavettük és vesszük a jövőben is mozgalmunk meglévő hiányosságait, gyengeségeit. E pillanatban is van belőlük jónéhány, ilyenek például: gyermekcipőben jár a KISZ tevékenysége a szakemberképzés tekintetében, kétségkívül differenciáltabb, vonzóbb formákat és tartalmat kell keresnünk eszmei-politikai nevelőmunkánk számára, különösen felsőbb szinteken, nálunk is fennáll a bürokratizálódás veszélye, egyetemi hallgatóink

persze nem játszik azt a szerepet a város és a megye közéletében, amelyet kellene, csak a kerületi lépéseket tettük meg hallgatóink egyetemen kívüli társadalmi-közéleti tevékenységének, az intenzív szakmai-társadalmi munkának a kibontakoztatása érdekében, gond még a KISZ belső demokratizálása tartalmának és szervezeti kereteinek kidolgozatlansága, KISZ munkánk legalsó szintjein /alapszervezetekben, csoportokban/ sok helyütt valóban nem felel meg a napi ritmunka elvégzésén túl vonzó, érdekes, lelkesítő közösségi élet, kulturális munkánk sem. Mindezen esetekre sem bölcsészhallgatókhoz méltó, tömegsportról egyelőre még szó sincsen, fokozott és új feladataink vannak a tanulmányi és a szociális érdekvédelem terén, és még lehetne sorolni a kisebb-nagyobb megoldásra váró problémákat, amelyek között kiemelkedő helyet foglal el a KISZ kommunista jellegének erőtlensége a tömegszervezeti jellegben belülről, ami persze - legalábbis egyelőre - nem fogja azt jelenteni, hogy a KISZ-tagoknak, valamint a fiataloknak, kommunistákká kell válni.

Mi ezeket a hibákat nem titkoljuk el, világosan látjuk, és a KISZ tagság nagy tömegeinek aktív támogatásával ki is akarjuk és - meggyőződéssel - ki is fogjuk küszöbölni.

Ezen és az itt fel nem sorolt gondokkal, problémákkal együtt bátran elmondhatjuk, hogy KISZ szervezetünk politikai befolyása a hallgatókra számottevő, eszmei-politikai nevelőmunkánk nagyrészt elérte célját. A legutóbbi felmérés adatai egyértelműen bizonyítják, hogy KISZ tagjaink döntő többsége elfogadja a szocialista rendszert, a marxizmus-leninizmust, egyetért a pártunk bel- és külpolitikájával, tudatos ateistának vallja magát. Mi ez, ha nem érettség, politikai, pozitív állásfoglalás, mit bizonyít ez, ha nem azt, hogy a hallgatók nevelésével intenzíven foglalkozó KISZ politikai munkája nem volt hiábavaló. Ha meggondoljuk, hallgatóink alapvetően éretten reagáltak olyan fontos eseményekre, mint a csehokzlovák probléma, vagy a nemzetközi diákmegmozdulások. Ezt a pozitív képet nem homályosítja el az sem, hogy a felmérésből más is kiderült. Megtűnt például azt, hogy számottevő hallgatói réteg tagadja a párt vezető szerepét a gazdaság és a kultúra, tudomány frontján, hogy még mindig jelentős azon hallgatók száma, akiknek viszonya rendezetlen a vallás tekintetében stb. Ezt tudjuk, van még tennivalónk.

Az általunk helyesnek ítélt elméleti felkészítés mellett jelentős gyakorlati, politikai eredményekről számolhatunk be. A Terrersporn által annyira lebecsült "Vádoljuk az imperializmust" akció keretén belül kb. 40.000 Ft. gyűlt össze a vietnami egyszámú egyetemünkön, amelynek több mint felét karunk KISZ szervezete adta, és ez döntő részben a Rittersporn által ledegradált társadalmi munkaközpontból született. /Egyébként egyetemi hallgatóink évente kb. 18-20.000 társadalmi munkórát teljesítenek, általában nem lankadó munkakedvvel/. És bármennyire profánnak tűnik, a politikai akciók /vitakörök, ünnepi taggyűlések, nagygyűlések stb./ demonstráló, hallgatóinkat nevelő és állásfoglalásra késztető jellegükkel fogva szintén gyakorlati tettek. Azt mi is tudjuk, hogy egy vietnami nagygyűlés nem ár fel hazánknak, mintha Vietnámban harcolnánk az agresszorok ellen. Eme belső politikai munkának még van egy másik, igen jelentős tartalma: hallgatóinkat fel kell készíteni, meg kell tanítani arra: hogyan kell politikai kérdésekkel foglalkozni, mi kell alakítani bennük a politikai, közéleti kérdések iránti érdeklődést. Mert nemcsak akkor készítjük fel hallgatóinkat jól a pedagógushivatásra, ha rászabadjuk őket az üzenetekre, TBZ-ekre, iskolákra úgy, hogy az a középiskolás gyerek vagy munkás- és parasztfiatal pillanatokon belül "ki tudja osztani" és zavarba tudja hozni őket, hanem az előbb említett dolgokra is szükség van, sőt először arra van szükség, és csak utána, ha maga is már rendelkezik kellő mennyiségű és minőségű municióval az a KISZ tag, akkor vessük be a kulturális forradalom frontjain őket. A katonát is előbb löni tanítják meg, és csak azután engedik harcolni.

Az azután teljesen más kérdés, hogy mindezt hogyan lehet jobban, okosabban, színvonalasabban s főleg eredményesebben csinálni. Ezen lehet és kell is gondolkodnunk. De ez a mi feladatunk, és ezt sem a TIT-nek /amelynek egyébként - jó, ha barátunk ezt is tudja - nem az ifjúság eszmei-politikai nevelése a feladata, és nem is az lesz a jövőben sem/, sem másnak nem tudjuk, de nem is akarjuk albérltetbe kiadni.

Rittersporn álláspontja a kulturális és a sportmunka értékelése tekintetében egyenesen felháborító. Lehet, hogy Rittersporn tagja a Táncretermett Ifjak Vidám Szervezetének, és ezért becsüli azt annyira fel. Én nem vagyok tagja eme egyesületnek, így csak azt tudom, hogy kulturális tevékenység végzésére, a kulturpolitikai kérdésekben való eligazodásra egy bölcsészhallgatónak legalább annyira szüksége van, mint a Kovácsnak a kalapácsára. Enélkül nem tud boldogulni. Ha úgy tetszik, ez elemi követelmény. Itt sajnos nem az a fő veszély e pillanatban, hogy túlfeng a kulturális tevékenység, hanem éppen az a baj, hogy ilyen Ritterspornéhoz hasonló káros nézetek is akadályozzák a hozzánk méltó, magasabb színvonalu kulturális munka kialakulását. A sportmunka tekintetében, amely valamivel intenzívebben folyik, a fő gond megint csak nem a sok és jó sporttevékenység, hanem a minimális, a kevés. És a KISZ helyett sem a SZEDO, sem pedig a magyar labdarugó válogatott, sem pedig a gyep-labdászakosztály nem fog lehetőséget biztosítani az egyetemi hallgatók tömegének a sportolására.

Rittersporn fel sem veti, hogy a KISZ érdekvédelmi szervezet is. E tekintetben a KISZ jelentősége eddig is igen komoly volt /álláselosztás, ösztöndíj, kollégium, menza, képviselőlet különböző állami bizottságokban stb./, és talán a hallgatók fel sem tudják mérni azt, hogy ebből a szempontból mit jelentett és mit jelent a szervezet számukra. A jövőben - ez nyílt titok - a KISZ érdekvédelmi funkciói bővílni, szélesedni fognak, s erre alaposan fel kell készülni és készíteni a KISZ tagságot. Többek között azt is meg kell majd tanulni, hogy a beleszólás, a vitatkozás joga egyben felelősséggel is jár, hogy alaposan, meggondoltan, a reális lehetőségeket figyelembe véve kell szót emelnünk a különböző kérdésekben.

3/ Talán a legkevésbé szorul válaszra mindaz amit Rittersporn rólunk, KISZ vezetőkéről elmondott. Szerinte mi általában jószándéku, de csak korlátolt, semmit nem látó, semmit észre nem vevő, a lelkiismeretünket állandóan nyugtatgató, a felelősség alól magunkat állandóan mentegető, haszonleső kisdedek vagyunk. Aki ismeri munkánkat, az tudja, hogy KISZ vezetőkink nagy többsége tisztességgel, becsülettel helytáll a tanulásban, a mozgalmi munkában, élvezi KISZ tagságunk bizalmát /ezt a legutóbbi választások is bizonyították/. Mi is hibásak vagyunk abban, hogy mégsem áll mindegyik hivatása magaslatán. Vezetőképzési rendszerünk még nem eléggé érett arra, hogy a KISZ tagság egyharmadát kitevő vezetők nagy táborát alaposan felkészítse feladatai színvonalas ellátására. Tény az is - és ezen semmi féle fejtágító nem segít - hogy vannak munkájukat lelketlenül, lelkiismeretlenül végző emberek /az elenyésző kisebbség/, akiket le kell váltani.

4/ Végül: úgy vélem, hogy Rittersporn nem akarja látni a KISZ jelenlegi eredményeit, hibáit a maguk komplexitásában. Surolja a nihilizmus határát, /ami jelenleg van, az nem ér semmit/ ugyanakkor maximalista vagy illuziókat kergető /olyan célokat, feladatokat jelöl meg, amelyek jelen körülmények között teljesíthetetlenek./ Az ilyen követelések pedig - ha jószándékuak is - károsak mozgalmunk szempontjából. Ezen érdemes valamennyiünknek elgondolkodni.

Hegyi András

Hic angelus dñi. ¶
Hic dicit dñs. Ego vocat
 est. eduxi p̄lin istū de secūitate:
 quib; mādara dedi p̄r p̄ueto^s

mandara dedi p̄r p̄ueto^s nicos proph
 tas quos audire noluerūt: sed iuxta
 fecerunt nica dñlia. Mater q̄ coo gate
 rante dicit illio. ¶te filij: q̄a ego vidua
 sum ⁊ deserta. Educa vos iū lectia: